

פרוטוקול מס' 151

מישיבת ועדת החינוך והתרבות
יום ב', ו' באב תשל"ב - 17.7.1972, שעה 11.00.

נ כ ח ו :

חברי הועדה:
א. כץ - מ"מ היו"ר
ח. גרוסמן
מ. ידיד
מ.צ. נריה
ד. קורן
א. רזיאל-נאור
ב. שחור

מוזמנים:
חה"כ י.ת. קלינגהופר
מר א. ידלין - סגן שר החינוך
והתרבות
גב' ה. טסנר - מיועצת המשפטית של
משרד החינוך והתרבות
מר י. מיוחס - משרד החינוך והתרבות
מר י. בקאי - הסתדרות הצופים
בישראל
ד"ר ליסק - משרד החינוך והתרבות
מר י. בלטמן - משרד המשפטים
גב' י. קרפ - משרד המשפטים

מזכירת הועדה: ד. פלר

רשמה: מ. כהן

סדר-היום:
א. חוק לתיקון פקודת הצופים, תשל"ב-1972 -
הצעת חוק פרסית של חבר הכנסת י.ה. קלינגהופר;
ב. דיון בהצעה לסדר היום של חבר הכנסת מ.צ. נריה
בענין ספרות הפורנוגרפיה.

17.7.1972

חוק לתיקון פקודת הצופים, תשל"ב-1972

היו"ר א. כץ:

אני פותח את הישיבה.

נדון היום בהצעת החוק הפרטית של חבר הכנסת קלינגהופר, לתיקון פקודת הצופים, תשל"ב-1972. ההצעה המובחת לפנינו באה למעשה במקום החוק המנדטורי. היא נוסחה על-ידי חבר הכנסת קלינגהופר, בעצה אחת עם היועצת המשפטית של משרד החינוך והתרבות ועם נציגי הסתדרות הצופים.

אני מציע שנשמע דברי הסבר מפי חבר

הכנסת קלינגהופר.

י.ה. קלינגהופר:

בישיבה הקודמת שבה דנו בנושא הצעתי לבטל את פקודת הצופות משנת 1947 ואת פקודת הצופים משנת 1947. שני מניעים הניעו אותי להגיש את הצעת החוק: קודם כל, ששתי הפקודות המנדטוריות נשענות כל כולן על מקורות בריטיים, על כתבי זכויות מלכותיים מ-1912 ו-1922, ועל תקנוני התאחדויות שאף הם היו בריטיים. הסיבה השניה שהניעה אותי להגיש את הצעתי היא שלעניות דעתי כמשפטן, ארגון הצופים והצופות כמו שהוא קיים היום אינו הולם כלל את שתי הפקודות האלה. הייתי אפילו אומר שהוא בלתי חוקי לאור סעיף 6 לפקודת הצופים וסעיף 5 לפקודת הצופות, שבהם נאמר במפורש שמי שמתמר לא להיות צופה או להיות שיין לאיזה ארגון של צופים או צופות, שלא על פי תקנון ההתאחדות הבריטי, צפוי לו עונש כמוגדר בחוק. כמוכן שלמעשה לא צפויה כל טכנה כזאת לא להתאחדות הצופים והצופות בישראל, לא להסתדרויות שהן חברות בהתאחדות, ולא לצופים ולצופות באופן אינדיבידואלי. אבל מבחינת החוק יש כאן פגם שרצוי להסירו מספר החוקים שלנו.

בישיבה הקודמת של הועדה סוכם להפוך

את הביטול שאני הצעתי לתיקון שיבטל את הדברים האלה בצויים, ויתאם את נוסח החוק המנדטורי לתנאים ההולמים את המציאות הישראלית. הוטל עלי לעשות בסיון להכנת שיושה לשם כך. בקשר לזה התייעצתי עם היועצת המשפטית של משרד החינוך והתרבות ועם נציגי התאחדות הצופים. ועכשיו ההצעה מונחת לפניכם.

יורשה לי להסביר את הדקע העובדתי.

בישראל קיימת התאחדות הצופים והצופות שגרסמה כאגודה עותומנית, זאת אומרת כאגודה לפי החוק העותומני על אגודות, בשנת 1963, אצל הממונה על מחוז תל-אביב. ההתאחדות היא בעיקר פורציה של הסתדרויות של צופים וצופות, וכפי שנמסר לי יש שש הסתדרויות: אחת עברית ואמש של מיעוטים, והן כולן מאוגדות. זה אולי יקל גם על הבנת הצדדים המשפטיים התחיקתיים שאנחנו דנים בהם.

קודם כל אני מציע לבטל את הדואליזם

הקיים, של פקודת צופים ופקודת צופות. בסעיף 1(3) להצעת החוק, בהגדרה "צופה", הצעתי לומר: "גם צופה במשמע". זאת אומרת שיש חוק אחד. על כן מוצע בסעיף 10 לומר: "פקודת הצופות, 1946 - בטלה". חוק אחד יחול על הצופים ועל הצופות גם יחד. ייתכן שלא היה צורך להדגיש במפורש שגם צופה במשמע, כי זה כלל גדול של הפרשנות לפי פקודת הפרשנות שלנו. אלא ששם כתוב: אלא אם אין משתמעת כוונה אחרת מהחוק או מההקשר וכו'. ואז יכולים אולי להתעורר ספקות - אם נבטל את פקודת הצופות ולא נקבע במפורש שבצופה כלולה גם צופה, - על כן למען הבטחון ולמען הסדר טפק הוספתי פה גם צופה במשמע.

אעבור עתה על הדברים סעיף סעיף.

העיקר הוא סעיף ראשון של החוק המוצע, שבא לתקן את ההגדרות שבסעיף 2. ופה העיקר הוא להוציא את המקורות הבריטיים. בסעיף קטן (1), בהגדרה "התאחדות", במקום "כתב הזכויות המלכותי אשר הוענק ביום הריבועי בינואר 1912" יבוא "חוקת ההתאחדות".

בסעיף קטן (2) מוצע לומר: הצדקה

"נציב" - בטלה, משום שהיא מופיעה בחוק רק פעם אחת, ושם ציינתי לבטל את הענין של ההרשאה שהנציב מוסמך לתת, ונכתוב במשום זה "בהתאם לחוקת ההתאחדות".

17.7.1972 - י.ה. קלינגהופר

בסעיף קטן (3): בהגדרה "צופה", במקום "מובנו" יבוא "גם צופה במשמע, ומובנו".

בסעיף קטן (4), במקום הגדרה "תקנון ההתאחדות" יבוא: "חוקת ההתאחדות" מובנה חוקת ההתאחדות ששר החינוך והתרבות אישר לאחר התייעצות בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת". חוקת ההתאחדות זה גם השם של המסמך הקיים.

א. רזיאל-נאור:
אני רוצה להעיר לגבי סעיף (3), להגדרה "צופה". יש לי הרגשה לא כל כך נוחה בגלל המלה "גם". אם הדבר ניתן מבחינת הניסוח המשפטי, אני מציעה לכתוב: (1) פקודת הצופים בטלה. (2) פקודת הצופות בטלה. (3) צופה משמעו צופה או צופה. לפי דעתי מבחינה אסתטית זה יותר נאה.

דבר שני: יש לנו התאחדות או הנהגות אחת של צופים, וכנגד זה חמש הסתדרויות של צופים ערבים, דרוזים, נוצרים וכיו"ב. וכולם כאחד מאוגדים בארגון גג. אם נעשה לרגע השוואה למה שנעשה באו"ם, אז ישראל היא אחת ונגדה יש הרבה מאד מדינות. אי אפשר לדעת מראש איזה החלטות דלקרטיביות יכולות לעלות פעם בהתאחדות הבינלאומית של הצופים. ואם ישראל היא שם אחת, וכנגדה יש כל כך הרבה הסתדרויות של ערבים ודרוזים ונוצרים ואחרים, יכולות להתקבל שם גם החלטות נגדנו. אני שואלת מה אפשר לעשות כדי להבטיח שלא נעמוד פתאום בפני מצב כזה שתתקבל שם החלטה נגד מדינת ישראל. אולי אפשר לומר שכאן כולם יחד מהווים גוף אחד, על כל פנים איזה דבר שימנע התפתחויות כאלה.

ד. קורן:
אני רוצה לשאול האם יש בארץ חוק לתנועות הנוער. ואם אין, - מדוע אין? כאן מוצע תיקון יסודי מאד לענין התאחדות הצופים. לפני קום המדינה המוסדות הלאומיים הכירו בתנועות הנוער, אך הן לא היו מעוגנות בחוק. ההכרה של המוסדות הלאומיים היא למעשה הכרה של הכנסת. יש תקציב מיוחד לתנועות הנוער וכו'. הדבר אולי מחייב אותנו לחוקק חוק לתנועות הנוער. אם אין חוק כזה, נראה לי שיהיה פה והוגן להציע חוק. אשמח מאד אם חבר הכנסת קלינגהופר שהתחיל במלאכה, ישלים אותה ויציע חוק תנועות הנוער.

לגבי התיקונים האמורים - אני חושב שהם טובים, אלא שהייתי רוצה לראות תמונה כוללת של כל תנועות הנוער.

היו"ר א. כץ:
הצעת החוק הוגשה לגבי פקודת הצופים. אתה מעלה פה נושא חדש. יש מקום ליוזמה של חברי כנסת בענין זה. אינני בטוח אם אפשר להגציב זאת אגב דיון בפקודת הצופים.

א. ידלין:
בישיבה הקודמת השאלה עלתה מאחד האספקטים. היום אין חוק לתנועות הנוער, אין גם חוק להסדרת מעמדו של החינוך המשלים. בישיבה הקודמת הוצגה השאלה האם לא ראוי היה לנקוט יוזמה להסדרת מעמדו של החינוך המשלים וכן של תנועות הנוער. זה לא יכול להיות בהודמנות הדיון בהצעת החוק הפרטית של חבר הכנסת קלינגהופר, כי זה נושא חדש.

לגבי תנועות הנוער - אינני יודע אם דרוש חוק ואינני יודע מה צריך להיות תוכנו. אבל אם חבר הכנסת קורן חושב שכן, הייתי מיעץ לו לחשוב על זה וליטול יוזמה.

היתה פקודה שהסדירה את עניני הצופים והצופות. פקודה זו נתנה להתאחדות הצופים בישראל איזה מעמד בזירה הבינלאומית. ביטולה של הפקודה הזאת היה פוגע במעמד הצופים בזירה הבינלאומית. אין בעיה דומה לגבי תנועות הנוער האחרות. יש לנו בהחלט ענין שהתאחדות הצופים והצופות בישראל יכבשו מעמד ראוי בתנועות הצופים הבינלאומית, תנועה של 16 מיליון. יש לזה ערך בינלאומי חשוב. אנחנו גורם חשוב במסגרת הזאת. אילו בוטלה הפקודה, ויחד עם זה לא היה מוגש תיקון כפי שהוגש היום, זה היה פוגע במעמד הצופים, ולא היה ברור מדוע מדינת ישראל לקחה יוזמה חקיקתית לבטל זכויות שיש לצופים בחוק. שנית, הפקודה הנוכחית הגנה על סמלים ומדים, וזה דבר רצוי. זו הסיבה שמספלים בנושא הזה. הוא היה קיים בחוק, ואין טעם לזעזע אותו. כל

יוזמה להסדיר גם את עניני תנועות הנוער, או אולי את עניני החינוך המשלימים, מבחינה חוקית - תבורך. אני אברך על כל יוזמה שתינקט בגדון.

להערכתה של חברת הכנסת רוזאל-נאור - נכון הדבר שהתאחדות הצופים והצופות בישראל, שהיא התאחדות אחת, מורכבת מכמה הסתדרויות. הסתדרות הצופים העבריים היא ארגון אחד, לשמחתנו הוא לא מתפצל לארגוני משנה. אבל האוכלוסיה הלא-יהודית במדינת ישראל מתפצלת. יש ארגון דרוזי, מוסלמי, שני ארגונים נוצרים, כי יש נוצרים קתולים ונוצרים אורתודוקסים. וזאת זכותם. כלפי חוץ יש התאחדות צופים אחת בישראל. יש גם ארגון צופי בתי-ספר חקשורים במערכת החינוך.

כל ארגון מיוצג כמועצה של הפדרציה של הצופים והצופות בישראל לפי כוחו, לפי מספר חבריו. היותו של מאמינים שיהיה רוב יהודי במדינת ישראל לאורך ימים, והאקטיביות של הצופים היהודים היא גם רבה - אז אין יסוד לדאגה, גם אם בתוך ההתאחדות זו אנחנו מאפשרים לבני דתות אחרות להתארגן על פי זרכם. אחוז הצופים העברים בהתאחדות הוא 85%.

ר. סגנר:

הניסוח הזה הולך בעקבות חקיקה קונסרבטיבית בדוקה ומנוסה. חבר הכנסת קלינגהופר הביא בפני הועדה את הצעתו לבטל את פקודת הצופים והצופות, והועדה החליטה להציע לו לקיים בדיוק את מה שמוצע כאן. המסמך הזה הוא לדעתי מושלם, הוא מתאים להנחיות שהועדה נתנה בפעם שעברה, ובאמת לא כדאי לשנות בו מאומה. זו דוגמה קלאסית של כל המוסיף גורע.

א. רוזאל-נאור:

אני חושבת שלא יפגם בזה שום דבר אם חבר הכנסת קלינגהופר יסכים שלא יהיה כתוב "גם" בסעיף (3).

י.ה. קלינגהופר:

אוסיה על דברי סגן שר החינוך מה שכתוב בחוקת ההתאחדות, שההסתדרויות המהוות את ההתאחדות תהיינה עצמאיות ובלתי תלויות בשום מפלגה או הסתדרות פוליטית אחרת. וזה חשוב. לשם הבטחת עצמאותן תהיינה ההסתדרויות נתונות לחסותו של משרד החינוך והתרבות. זאת אומרת שתנועות הנוער לחוד והצופים לחוד. אם יש מקום לתת איזה תשתית או מסגרת חוקית לתנועות הנוער - זו בעיה שאין לה כלל זיקה לנושא שלנו. הייתי מיעץ למי שמעוניין בכך שיוכן חוק שני כזה באשר לתנועות הנוער, שהוא יתן את דעתו על הכדאיות של יוזמה תחיקתית בכיוון זה.

לגבי הצעת חברת הכנסת רוזאל-נאור - מצדי אני מקדם בכרחה את ההצעה שלא יהיה כתוב "גם צופה". אנחנו ננסח זאת ברוח הדברים שהיא השמיעה בנקודה זו.

מדוע הצעתי לבטל רק את פקודת הצופות, ולשלב את התיקונים המוצעים לפקודת הצופים, בלי לבטל אותה? קודם הצעתי לבטל כליל את שתי הפקודות. אני חושב שההתרחקות מהצעתי המקורית היא יותר קטנה כשאנחנו לא נחוקק מיד חוק לגמרי חדש בענין הצופים והצופות, אלא נבטל רק פקודה אחת, ונשלב את התיקונים לפקודה האחרת. אינני מציע לבטל את פקודת הצופים, משום שהיא נחקקה אחרי פקודת הצופות, והיא יותר שלמה. יש בה סעיף עונשין שנוסף אז, שהוא חשוב להבטחת מטרות מסוימות, ושאינו כלול בפקודת הצופות.

כדי להגיע לחוק ישראלי, אני אציע - אם וכאשר יתקבל החוק הזה - ללכת בדרך של נוסח חדש על פי סעיף 16 לפקודת סדרי השלטון והמשפט. כי גם העברית של המקור איננה העברית של היום. אולי שר החינוך יציע זאת לשר המשפטים, להציע נוסח חדש לחוק המתוקן הזה, ואז יהיה נוסח חדיש יותר מבחינת הטרימינולוגיה התחיקתית שלנו, והחוק הזה יעשה רושם של חוק ישראלי שלם, ולא כאילו הודבקו תיקונים על החוק המנדטורי. זו הדרך שאני מציע.

היו"ר א. כץ:

אם חבר הכנסת קלינגהופר מקבל את ההצעה של חברת הכנסת רוזאל-נאור, וההסתדרות "צופה" תנוסח ברוח הדברים שנאמרו - אנחנו יכולים לדאוג לסעיף 16 במסמך.

17.7.1972 - י.ה. קלינגהופר

סעיפים 5-2

י.ה. קלינגהופר: סעיפים 2-5 שבהצעת בוגעים לתיקונים שכנייים בלבד. במקום "תקנון ההתאחדות" יהיה כתוב "חוקת ההתאחדות". את הנציב אנחנו מוחקים, משום שמחקנו גם את הגדרת "נציב", ובמקום "מן הנציב" - יבוא "בהתאם להוראות חוקת ההתאחדות". ובסעיף 5 לפקודה, בסעיף קטן (2), במקום "לתקנון ההתאחדות וכפי שהורשה בו" יבוא "לחוקת ההתאחדות וכפי שהורשה בה". בסעיף 6 לפקודה, בסיפא, החל במלים "בתנאי שלא יהיה צפוי" - יימחקו. זאת משום שהקטע הזה היה בבחינת הוראת מעבר לשלושה חודשים מקבלת פקודת הצופים, שהיתה צריכה להעביר את המצב הקודם לפסים חדשים. כבר אבד על זה הכלח, ואם זה נשאר בחוק, הרי זה בבחינת אות מתה. לכן בהזדמנות זו אני מציע למחוק אותן.

סעיף 6

י.ה. קלינגהופר: סעיף 6 הוא מהותי. סעיף 6 מציע להוסיף לפקודה שלושה סעיפים חדשים - 8, 9 ו-10. בסעיף 10, האומר "פקודת הצופות, 1946 - בטלה, כבר דנו.

סעיף 8 המוצע אומר: ההתאחדות תהיה תאגיד, כשר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית". זה סעיף שיגרתי המופיע בכל החוקים שמעניקים לגופים מאוגדים מסויימים מה שקוראים בלשון המשפטים "אישיות משפטית". ההתאחדות צריכה היום לשאוב את כוחה לפעול בתחום המשפטי כחידה במלוא המובן, שיש לה זכויות וחובות, ושהיא יכולה לעשות כל פעולה משפטית - מהיותה אגודה עותומנית. אני חושב שזה לא נאה. כמו שביטלנו את היסודות הבריטיים, גם פה אני מציע להעניק להתאחדות את אופיה כתאגיד, במישרין מכוח חוק ישראלי.

סעיף 9 המוצע הוא הוראת מעבר. הרי קיימת התאחדות הצופים והצופות בישראל, והיא, כמו שנאמר בסעיף 9(א), "האגודה בשם זה שנרשמה לפי החוק העותומני על האגודות ביום שז' באלול תשכ"ג (5 בספטמבר 1963) אצל הממונה על מחוז תל-אביב (תיק מס' 2986/99"

ח. גרוסמן: ואם איזו התאגדות לא נרשמה אז?

י.ה. קלינגהופר: אז זו רק הוראת מעבר, כדי להבטיח - עד שיבוא אישור של התאחדות חדשה - שבינתיים היא תוכל להמשיך בקיומה ובפעולותיה, על מנת שלא יהיה צפוי לה, אפילו לא להלכה, העונש שפקודת הצופים קובעת. פה אני מעגן את ההתאחדות הקיימת בתוך החוק במפורש לתקופת מעבר, ונותן לה בזה להישען על הוראת חוק.

בפיסקה (ב) של סעיף 9 מוצע לומר: "כל עוד לא אושרה חוקת ההתאחדות כאמור בסעיף 2, יראו את חוקת התאחדות הצופים והצופות בישראל כחוקת ההתאחדות לענין הפקודה, ובלבד שכל שינוי בה בזמן זה לא יהיה אלא באישור כאמור". אז גם זה יהיה טעון אישורו של שר החינוך, לאחר התייעצות בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

א. רזיאל-נאור: האם אין פה הגבלת זמן?

י.ה. קלינגהופר: אין.

היו"ר א. כץ: אני מודה לחבר הכנסת פרופ' קלינגהופר. אם לחברי הועדה אין הערות, אני מציע שנשכח בזה שקיימנו את חובת הדיון הטרומי בהצעת החוק הפרטית. אנחנו מחזירים דבר שונה ממה שהובא לפנינו, אבל עשינו שירות טוב לענין.

א. ידלין: אני חייב לציין שחבר הכנסת קלינגהופר הביא לידי גמר משימה חשובה ובצורה המושלמת ביותר האפשרית במסגרת הפרוצדורה הפרלמנטרית של הכנסת. עמדה לו זכות גדולה, שאני מעריך אותה אישית גם כמי שהיה חניך התנועה הזאת וגם כנשיא התאחדות הצופים והצופות בישראל. חבר הכנסת קלינגהופר עזר לנו באמת להיפרד מכתב הזכויות המלכותי הבריטי, וביטל את הדואליזם בין הצופים והצופות, דואליזם שלא היה אופייני לישראל. ישראל הצטיינה בזירה

הבינלאומית בכך שהצופים והצופות מהווים תנועה אחת. היינו בזה לשם דבר ולמופת.

בחוק הזה לתיקון פקודת הצופים ניתן ביטוי משפטי חשוב להכרה במעמד המיוחד של התאחדות הצופים והצופות, כתנועה שר החינוך מאשר את חוקתה לאחר התייעצות עם מוסד מוסמך של הכנסת. חוקת התאחדות מוכרת על-ידי משרד החינוך. כלומר אין צורך בשום תהליכים ממושכים כדי לתת את הגושפנקה של משרד החינוך לחוקה. אם לוועדת החינוך יהיה זמן לעשות זאת עוד לפני הפגרה, אפשר היה כבר להביא לידיעתה את החוקה, או להמציא לחברי הוועדה עותקים של החוקה. זה יהיה גם כן אקט של שיתוף חברי ועדת החינוך בנושא. ואם צריך את הגושפנקה הפורמלית, זה ייעשה בבוא הזמן.

י.ה. קלינגהופר: אני רוצה להביע תודתי לסגן השר על דברי ההערכה שלו, ולכל חברי הוועדה על שיתוף הפעולה. אני מודה לגב' סטנר ולנציגי ההתאחדות על העזרה הרבה שהושיטו לי בהכנת הטייפ.

ח. גרוסמן: אני מציעה לבקש שמשרד החינוך יביא בהקדם לדיון את ענין המעמד הרשמי החוקי של החינוך המשלים בכלל, ושל תנועות הנוער בכלל זה.

א. ידלין: היות והממשלה עמוסה, מדוע לא ילכו חברי כנסת בעקבות חבר הכנסת קלינגהופר.

י.ה. קלינגהופר: אני מוכן.

לשם המשך הטיפול בהצעה, אני מבקש לדעת אם בתיקון אחד בלבד, בהגדרת "צופה", אני יכול להכין את הצעת החוק לקריאה ראשונה, לצד דברי הסבר, כך שניתן יהיה להניחה לקריאה ראשונה על שולחן הכנסת, בלי להביאה פעם נוספת לוועדה.

היו"ר א. כץ: כן.

י. ברקאי: נעשתה פה באמת עבודה יפה, ובשם ההתאחדות אני רוצה להודות לחבר הכנסת קלינגהופר ולחברי הוועדה, לגב' סטנר, למר מיוחס ולסגן השר, על התרומה החשובה לתנועת הצופים.

דיון בהצעה לסדר היום של חה"כ מ.צ. נריה בענין ספרות הפורנוגרפיה.

היו"ר א. כץ: נעבור להצעה לסדר היום של חבר הכנסת נריה, אשר הועברה אלינו על-ידי מליאת הכנסת, בענין ספרות הפורנוגרפיה. אני מקדם בברכה את ד"ר ליסק, מר בלסמן וגב' קרפ ממשרד המשפטים. אבקש את חבר הכנסת נריה לפתוח את הדיון בנושא.

מ.צ. נריה: בזמן האחרון ואינו שהמטרה עשתה משהו בנושא ספרות התועבה, כי באו מים עד נפש, והורים ומורים הזעיקו את משרד החינוך, והושמדו שונות של ספרות תועבה שיש בה כל העיוותים שבעולם.

אני עקרונית אינני מסתכל בדברים הללו. אפילו לצורך הכנת דברי בכנסת טרחת רג לרכז מאמרים על הנושא. וממה שקראתי על זה, הרי כל מה שהדמיון המעוות ביותר יכול להעלות, הכל נמצא שם, תוצרת חוץ ותוצרת הארץ. קראתי בענין זה מאמר ב"הארץ", של הגב' ארז, והיא מוסרת שם מספרים על תפוצה גדולה מאוד של כל מיני הוצאות, ומציינת את טיב החומר הזה.

אנשי המשפט הולכים כאן בדרך של הוכחות מתימטיות. מבחינה מתימטית אי אפשר להוכיח שמפני שצפיר כלשהו קרא חוברת כזאת, זה השפיע על כללי ההתנהגות שלו. המתימטיקה הזאת אכן לא

תופסת. לפי דיני ישראל אי אפשר כמעט להוציא אדם להריגה, כי אותו רוצח צריך שני עדים שיתרו בו שתי דקות לפני המעשה, ושהרוצח יגיד: אף על פי כן, ותוך כדי דיבור ירצה את הקרבן. אבל אם היתרו בו יום לפני זה, או שעה לפני זה, ואחר כך עשה מה שעשה - כבר אי אפשר להרוג אותו. אלה הם כללי משפט שמעונינים למנוע משפט מות. אז עושים פרוצדורות כאלה.

ובכן ודאי שמבחינת מתימטית אי אפשר להוכיח שילדים שקרו ספרות תועבה, שזה מיד השפיע על התנהגותם. ייתכן שהשפיעו גורמים אחרים. אבל אנשים שקוראים ושומעים יודעים היטב שכולנו מושפעים ממה שאנחנו שומעים וקוראים. כל דבר יוצר אצלנו נורמות וגישות. ובלי ספק שקריאת ספרות פורנוגרפית גורמת נזק חמור מאד, גם אם הדבר אינו ניתן להוכחה כנוסחה מתימטית.

המשטרה טוענת: אינני רוצה לעמוד חדלת-אונים בבית-המשפט. אם המשטרה כבר תופסת מישהו ומביאה אותו לבית-המשפט, בית-המשפט מזכה אותו. מי שטרח וקרא את הדו"ח של הועדה לענין פרסומים פורנוגרפיים, בראשותו של השופט ויתקון, נוכח שהדו"ח הזה נותן עצות לבתי-המשפט איך לזכות כל מי שיבוא אליהם אם רק יאמר שיש בספרות הזאת משהו מדעי או אמנותי. אז זאת כבר לא פורנוגרפיה.

בעבר הסתירו את הענינים הארוטיים במסווה של דת אלילית. אז ידעו שענין זה של אליליות משמש מסווה לארוטיקה. אם אליליות יכולה לשמש מסווה לארוטיקה - ודאי שספרות יכולה לשמש מסווה לארוטיקה, ופסבדו-מדע יכול לשמש מסווה לארוטיקה. אז מה צריכים לעשות בתי-המשפט? הם צריכים לקרוע את המסווה ולהגיד: אנחנו יודעים יפה מאד מה זו ספרות, מה זה מדע; פה זה לא ספרות ולא מדע. זו הסוואה של איזה דף או כותרת או עמוד, אבל כל הענין הזה הוא מגמה מסחרית. אתה רוצה להרויח כסף ומפיץ תועבה, ולא איכפת לך שאתה מרעיל את נפש הנוער או מבלבל את מוחם של נערים, שפתאום מתברר להם שהם בכלל לא נורמליים, כי כל מיני סטיות מתוארות בחומר זה כמשהו נורמלי.

סעיף 179 לפקודת החוק הפלילי כנראה איננו מספיק. קודם כל, הוא איננו מופעל במידה מספקת. בזמן האחרון משרד המשפטים התעורר, וכתוצאה מזה המשטרה עשתה מה שעשתה. אבל כנראה עשתה פחות מדי. אם היא לא פעלה עד אז, זה מפני שהיא אומרת בפירוש בדו"ח שהיא לא רצתה לעמוד מתוסכלת בפני בית-המשפט, ובסופו של דבר בית-המשפט מזכה את הנאשמים, חוץ מהמקרה של דן עומר.

ובכן הבעיה הראשונה היא הפעלה יותר נמרצת של סעיף 179 לפקודת החוק הפלילי. הבעיה השנייה היא באמת לתקן את החוק, להרחיב אותו, לתת לו יותר שיניים, ולאפשר למשטרה לבער ספרות תועבה, בין למבוגרים ובין לנוער. יש פה הבחנה מוזרה מאד בין מבוגרים ונוער, ושלמבוגרים מותר לתת אפשרות להגיע לכל ספרות כזאת. אני חושב שכמו שבסמים אין שום הבחנה בין נוער למבוגרים, כך צריך להיות גם כאן. אנחנו לא חושבים שלאדם מבוגר מותר לקנות סמים ולהשתמש בהם. אנחנו אוסרים זאת. גם פורנוגרפיה היא ענין של שכרון חושים ואיבוד שיווי המשקל הנפשי של האדם, וצריך לדאוג שהיא לא תגיע לא לנוער ולא למבוגרים.

אני שומר לעצמי את הזכות בהמשך הדיון להשתמש בחומר שהכנתי ולהעלות עוד כמה נקודות שלא הועלו.

היו"ר א. בץ: רבים מתייחסים והתייחסו לדו"ח הועדה לענין פרסומים פורנוגרפיים, בראשותו של השופט העליון ד"ר ויתקון. מזכירת הועדה הכינה תמצית של הדו"ח הזה. בשמע אותה.

ד. פלר: הדו"ח חולק בשעתו לחברי הועדה. יש בו 60 עמודים. יושב-ראש הועדה ד"ר דימלש הניח שהיות והדו"ח פורסם בסוף 1968, יש טעם ברעיון הזכרון. אע"פ בקיצור על צורת עבודת הועדה. יכול להיות שיהיו לזה השלכות לגבי עצם הדיון בחומר, כיצד הועדה תדון בו, את מי תזמין ואת מי תשמע.

17.7.1972 - ד. פלר

הועדה מונתה על-ידי שר המשפטים ב-11 בינואר 1968. חבריה היו: ד"ר אלפרד ויתקון, שופט בית-המשפט העליון - היו"ר; גב' לאה בן-דור - עתונאית; ד"ר רבקה בר-יוסף - ראש החוג לסוציולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים, מר שביב - סופר ומחנך, מר אהרן מגד - סופר ומבקר, ד"ר ר. מוזס - מרצה בכיר לפסיכולוגיה באוניברסיטה העברית, עו"ד סילברסטון - לשעבר מנכ"ל משרד הפנים, ד"ר עליאש - עורך-דין, ד"ר למדעי המדינה, פרופ' שוהם - פרופסור לקרימינולוגיה, ד"ר עוזר שילד - ראש החוג לפסיכולוגיה חברתית באוניברסיטה העברית בירושלים, ומר אליעזר שמואלי - מחנך, ראש מינהל החינוך העל-יסודי במשרד החינוך והתרבות. אהרן מגד התפטר באמצע עבודת הועדה, ובמקומו נתמנה עמוס עוז, סופר.

בתחילת עבודתה העלתה הועדה את הבעיה העיקרית שבה היא תדון: כיצד למצוא את הפשרה שתאסור פרסומים מסוימים ומעליבים, אבל מאידך תשאיר מקום לפרסומים שיש להם תוכן חשוב מדעי, ספרותי או אמנותי. (ב) מה הם השיקולים בעד ונגד התערבות משפטית - שלטונית בתופעה זו, כלומר אם להמליץ לשלטונות - למשרד הפנים ו/או שטרה - להתערב בבעיה של פרסום חומר פורנוגרפי. (ג) מה הסיכויים של התערבות כזאת להצליח.

מה המצב הקיים בארץ מבחינה חוקית? סעיף 179 לפקודת החוק הפלילי מדבר על אדם המוכר או המחזיק ברשותו לשם מכירה, השכרה או הפצה, המציג לדאווה או מפיץ לשם הצגה במקום ציבורי, המנהל עסק לשם מכירה או פרסום או הצגה של כל חומר תועבה, או המפרסם מודעה ברבים שעיקרה הוא פורנוגרפיה. זאת אומרת הסעיף עוסק בעיקר בפרסום של חומר תועבה. הסעיף הזה פועל על מי שעוסק בזה, מי שמפיץ חומר תועבה, אך הוא איננו סעיף מונע. אפשר לתפוס אדם לפיו לאחר שעשה מעשה, אך לא לפני שעשה מעשה.

חברי הועדה שדנו בעניין מציינים שלסעיף זה ניתנו על-ידי בתי-המשפט בארץ פירושים רבים, כאשר הם עסקו בתביעות שהוגשו כנגד אנשים שונים. לא אפשר כאן את הפירושים. אבל מיד ברגע שהשופטים החלו להתעמק בבעיה, הם הגיעו שוב לבעיה העקרונית, כיצד אפשר להבחין בין ספרות שיש לה ערך ובין ספרות שהיא ניבול לשם ניבול. לא היתה דעה אחידה בעניין זה בין בתי-המשפט שעסקו בבעיה של פרסומים פורנוגרפיים. בארצות אחרות קיימת דילמה דומה.

הועדה בדקה את המצב לגבי ארצות-הברית, אנגליה, קנדה, דנמרק ועוד כמה ארצות. בכל אותן ארצות היו תקדימים משפטיים שהביאו את בתי-המשפט להגדרות פחות או יותר זהות בשאלה מהו חומר פורנוגרפי. הועדה מציינת שבארץ כמובן ההגדרה הולכת בעקבות המשפט האנגלי, שהגדרתו הראשונה היתה לפני כמאה שנה, במשפט היקליין המפורסם.

לפי הסיכומים של הועדה נראה שהחוק האמריקני מחמיר יותר מאשר החוק האנגלי. החוק האמריקני דן אדם שכוונתו להפיץ, לגרות, לעורר תאוות יצרים, שמפיץ חומר שיש בו קטעים שעלולים להביא לידי התעוררות יצרית. אבל, אומרים חברי הועדה, כיון שבארצות-הברית יש חבר מושבעים, עדיין לא הגיע משפט לידי סיכום מוחלט של חבר מושבעים שיקבע שאכן חומר כזה וכזה הוא שהסית, עורר וגירה.

החוק האמריקני הכניס מושג שהועדה תצטרך לדון בו במשך הזמן, כי גם ועדת ויתקון התילחסה אליו, והוא שהניבול המצוי בפורנוגרפיה הוא עניין יחסי, הוא עניין שהסטנדרטים של החברה העכשווית קובעים אותו, ואי אפשר לקבוע הגדרה שתעמוד לשנים רבות, אלא כל חברה מגדירה לעצמה את מידת הניבול. החוק האמריקני קורא לזה: סטנדרטים המקובלים בציבור באותה עת. ועדת ויתקון התילחסה בסיכומיה לאותו משפט, והגיעה לכך שהסטנדרטים המקובלים בחברה הישראלית בעת הזאת אינם אלה שהיו מקובלים כאשר חוק החוק האנגלי.

מאז יצא הדו"ח כבר יש אצלנו סטנדרטים אחרים.

א. ורדיגר:

17.7.1972 - ד. פלר

ד. פלר:

כן, הם מציינים את זה, שבעוד שנתיים לא תעמוד שום הגדרה בשום מבחן של זמן.

החוק האנגלי שם את הדגש יותר על החומר עצמו ולא על כוונת המפיץ. ההגדרה לדבר תועבה שם היא: "כאשר החומר מגמתו היא להשחית ולקלקל את אלה אשר לבם פתוח להשפעות בלתי מוסריות ואשר לידיהם עלול פרסום כזה ליפול". באנגליה עצמה לא גמרו לפרש את ההגדרה, כך שלא כדאי שניכנס לזה.

מ.צ. בריה:

רוסיה הסובייטית היא מאד פוריטנית. כדאי היה לדעת מהו החוק שם.

ד. פלר:

לגבי החוק האנגלי אני רוצה לציין עוד דבר שקרה ב-1959. כיון שועדת ויתקון התייחסה אליו, כדאי שועדת החינוך תדע אותו. ב-1959 הוחק באנגליה חוק פרסומי התועבה, בו נקבע שיש אפשרות לקבל חוות דעת של מומחים בקשר לחומר פורנוגרפי, האם הוא חומר אמנותי, ספרותי או מדעי, או לא. אחת ההמלצות של ועדת ויתקון היא לאפשר חוות דעת של מומחים גם בארץ. לגבי המלצה זו יש גם הסתייגויות של חלק מחברי הועדה.

בקנדה קרה דבר מעניין. אזלת היד של בית-המשפט בקביעה מהו הגבול בין חומר בעל ערך ספרותי לבין חומר אחר הביאה להקמת גופים מייצגים למו"לים בטרם פרסום. בהסכמת מו"לים הוקמה ועדה מייצגת ליד משרד המשפטים הקנדי, לענין פרסומי תועבה. בפני ועדה זו מביאים המו"לים חומר, וברגע שהועדה נותנת לחומר הזה הכשר - הוא אינו יכול לשמש עילה לתביעה בפני בית-משפט. בקנדה יש גם מועצה מייצגת לענין פרסומים מפוקפקים, הפועלת באותה מתכונת.

לאומת זאת יש ארצות מחמירות. הועדה מציינת את יפן כאחת הארצות המחמירות בענין זה. שם הספר לידי צ'טרלי הוכרז כחומר תועבה.

לגבי דנמרק - הועדה שהמליצה לבטל את החוק הפלילי שדן בחומר תועבה, סברה כי אין עדות המצביעה על קשר סיבתי בין פרסום חומר תועבה ובין התנהגותם של בני אדם. הועדה קיבלה את הסברה שנוקקים יכולים למצוא בחומר זה פורקן ליצרים מיניים, שאחרת היו יכולים להתגלות אולי בדרך אלימה. לכן ההגדרה של חומר תועבה כחומר משחית ומקלקל לדעתה איננה מבוססת. משום כך דנמרק ביטלה את החוק הפלילי בענין זה.

המשפט העברי אומר שכל המביא לידי הרהור על עבירה עובר על הדין, קל וחומר לגבי שאר האיסורים. המשפט העברי אומר: "חמור הרהור באשה פנויה ממגעה ממגעה, שעל הרהור עובר בלאו מן התורה, שנאמר ונשמרת מכל דבר רע, ופרשו רבותינו שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה בלילה".

לאחר שועדת ויתקון סיכמה לעצמה את הפצב הקיים מבחינה משפטית וחוקית, היא עברה לשמיעת העדויות. הופיעה בפניה המשטרה, שנציגיה אמרו שאין המשטרה יכולה להכין משפטים כנגד עברייני חומר תועבה, שכן היא לעולם אינה יודעת אם השופט יחון אותם או יפליל אותם. המשטרה קבלה שמשפטים כאלה נמשכים זמן רב, ונתנה כדוגמה את המשפט נגד השבועון "בול" שנמשך שנתיים, וכל אותו זמן השבועון המשיך לצאת, כך שהטעם שבהגשת המשפט אצד את ערכו. המשטרה ציינה שהיא מאד עסוקה בענינים חשובים יותר, והיא אינה ששה להביא עברייני תועבה לפי סעיף 170 לבית-המשפט. היא בהחלט המליצה שיינתנו כלים יעילים יותר בידי כדי שיבדילו בין פרסומים פסולים ואסורים לבין פרסומים בעלי ערך אמנותי או מדעי, והציעה להקים ועדה ציבורית מוסמכת בענין זה שתקבע ותנחה אותה בהגשת המשפטים.

גם נציגי הפרקליטות הופיעו בפני ועדת ויתקון, וגם הם הציעו ייעול ההליכים המשפטיים. הם המליצו להרשות לשופטים לשמוע חוות דעת של מומחים או של ועדה מייצגת.

17.7.1972 - ד. פלר

כך הופיע בפני הועדה נציג המועצה לביקורת סרטים. מרגע שהמועצה לביקורת סרטים נכנסה לתמונה ואילך, הועדה התייחסה בנפרד לפרסום בסרט, בהצגה פומבית, ובנפרד לפרסום בכתב, בדפוס. המועצה לביקורת סרטים התלבשה בבעיה, כי היא בפירוש אמרה שהצנזורה על סרטים מסויימים פוגעת בגבול הדק שבין חופש הביטוי וחופש ההבעה האמנותית.

בפני ועדת ויתקון הופיע ד"ר מלקמן, שהוא יושב-ראש הועדה לבדיקת חומר ספרותי. הוא מסר שגם ועדה זו מתלבטת באותן בעיות. בין חברי הועדה שלו יש ויכוחים אין-סופיים על סיבו של חומר. הוא הציג שחבריה של ועדה זו ייצגו ציבור רחב יותר, ושחבריה יוחלפו מדי פעם. הוא אמר כי המשטרה מהססת לתבוע למשפט ולהחרים חומר, מחשש לתביעת פיצויים, וכן כי התהליך המשפטי איטי מאד. הוא הציג שיוקם גוף מוסמך, אולי אפילו סטוטורי, שיטפל בעברייני חומר תועבה, החל מהגדרה ועד לשיפוט. ההצעה לא נתקבלה.

לאחר מכן הופיעו בפני הועדה נציגי התאגדות המו"לים. הם סיפרו שהתאגדות המו"לים אינה מקבלת לתוכה מפיצי ספרות תועבה, אבל אין לה שום סמכויות לפסול חומר כזה. ההתאגדות מוציאה הרבה ספרות מודרנית עם תיאורים ארוטיים, כי גם להם אין אפשרות לקבוע דעה אחידה אם החומר הוא בעל ערך ספרותי ואמנותי או לא.

אגודת הסופרים לא היתה מוכנה להופיע בפני הועדה, כי אין לה דעה אחידה בענין זה.

הופיעו שלושה עתונאים שצינו שהם אינם יכולים לייצג את אגודת העתונאים מאותן סיבות. הם היו נגד כל צנזורה בכל צורה שהיא, ובעד ביטול החוק. השלושה היו חנה זמר, שד לוריא וי. קרני.

גם אורי אבנרי הופיע בפני הועדה. אני פטורה כאן מלומר את דעתו.

הופיעו בפני הועדה שני קציני מבחן, האחד מהם עובד עם מיעוטים. הוא העלה את הנקודה שיש בהפצת חומר פורנוגרפי סיוע להרחבת הקרע ההולך ונוצר בין אבות ובנים בקרב בני המיעוטים, דרוזים ואחרים. הם סברו שיש לחומר השפעה מזיקה בעיקר בקרב נוער שבא במגע אתם. לא יכלו לתת הוכחות ולא יכלו לבסס את דבריהם על מקרים קונקרטיים. הם דיברו על תחושה.

כך הופיע בפני הועדה מחנך דתי, הרב מן-ההר. הוא דיבר ברוח הדברים של חבר הכנסת גריה.

חוות דעת יותר מדעית מסרה ד"ר רבקה בר-יוסף, בשם צוות מדענים מהאוניברסיטה העברית, שהשתתפו בו גם ד"ר רפאל מוזס וד"ר עוזר שילד. הם חקרו את הבעיה מנקודת הראות של השפעת פרסום חומר פורנוגרפי לגבי קבוצות שונות בחברה. הם ניסו לבדוק האם יש בפרסום חומר פורנוגרפי כדי העמדת מודל לצרכן, לאדם שמסתכל בחומר זה, העמדת מודל להתנהגות, הערצה או חיקוי. הם התייחסו גם לאספקט נוסף, האם חומר פורנוגרפי יכול להגביר דחפים שקיימים באדם עד כדי פריצת מעצורים לגיטימיים? האם החומר הפורנוגרפי מסוגל להעביר דחפים כאלה לאפיקים של חשיבה, ובעקבות זאת פעולה מינית "מותרת".

הם קבעו שפעילות מינית סוטה מודרכת בעיקר על-ידי הנעה שמקורה בצרכים פנימיים, עיוותים נפשיים, שאינם יכולים להיווצר עקב קריאת חומר פורנוגרפי. הם אומרים שנכון שהצגה ספרותית מסויימת עלולה לשנות את גישות הקהל לנורמות מסויימות או למודלים להנאות, לדחפים, אבל זה אמור כמעט לגבי כל נושא. יותר מאוחר הם הדגישו את הענין שזה מוכח שהצגת חומר אליים יכולה להוות מודל להתנהגות אלימה, אבל הצגת חומר פורנוגרפי - הם לא יכלו להוכיח שהיא יכולה להוות מודל להתנהגות מינית סוטה.

בעיית הגריה היא בעיה דו-סיטרית. שימוש בחומר פורנוגרפי יכול להביא לידי גריה, אך זה משמש פורקן של דחף שלילי שקיים, והפורקן הזה פורק מתח שלילי, שהם לא יכלו לומר לידי מה הוא היה מביא.

הרצאה ניוטרוניקה פסיכיאטריים ופסיכו-אנליטיים
הבליטו את התפקיד החיובי של הפורקן הזה. לפרקים יכולה ספרות
פורנוגרפית להביא יחידים להתגברות על מעצורים שהם עדיין בגדר הנורמה,
בגדר המעצורים המקובלים. ד"ר רבקה בר-יוסף קבעה שאין שום אפשרות
לסתור תיאוריה זו לכאן או לכאן.

הסוציולוגים שהעידו בפני הוועדה קבעו
שהשפעה של חומר פורנוגרפי על האדם היא השפעה לטווח קצר. חשיפה
לפורנוגרפיה אינה יכולה לשנות גישות ועמדות לטווח ארוך, או לגרום
שינויים באישיות או בנשיות האישיות לטווח ארוך. כלומר השפעתה של
הפורנוגרפיה היא קצרת-טווח. ולדעתם ההשקפה של השתתף מידות אינה
מבוססת.

לדעתם הטיטואציה של חשיפה לפורנוגרפיה
עלולה להשפיע על נורמות של הקהל. ואם המיסוד ימסד את החשיפה
לפורנוגרפיה, כדרך שהוא ממסד נשיות לאלמנטים במגרשי ספורט, זה ישרי
למתן את התוצאה.

א. רזיאל-נאור: מה זאת אומרת שהמיסוד ימסד?

ד. פלר: למסד את הגירוי או את הדחף הפנימי הקיים
בצורת סרט או הצגה נכונה או פרסום נכון,
כדי לתת פורקן ליצרים שהם לגיטימיים. על אחת כמה וכמה, אומרת
ד"ר בר-יוסף, שציבור שאינו חשוף לארוטיקה בכלל, עבורו מיסוד הארוטיקה
באופן נורמלי על-ידי קומוניקציה עשויה להיות חיובי בהקצניית שליטה על
אימפולסים שקיימים ממילא.

אני רוצה לקרוא את המלצות הועדה:

1. יש להגדיר את העבירה של פרסום חומר
תועבה כך שלא יפלו לגדר האיסור פרסומים בעלי ערך ספרותי, אמנותי, מדעי
או סוציאלי אחר;
2. לשם ביטול השאלה אם יש לחומר ערך כזה
אם לאו, מותר להביא כראיה חוות דעת של מומחים, אך השופט יהא הפוסק
האחרון בשאלה זו;
3. חומר תועבה המחוסר ערך כנייל, ושיש בו,
לפי הסטנדרטים המקובלים בחברה, משום פגיעה ברגשותיו של חלק ניכר
מהציבור, הצגתו בפומבי תהא בגדר עבירה;
4. אף חומר כזה, הצגתו והספקתו למבוגרים
(וללא הצגה בפומבי) לא תהא בגדר עבירה;
5. רצוי לתת גושפנקה של חוק לוועדה מטעם
משרד החינוך והתרבות, שתייעץ למי שפונה אליה בשאלה אם חומר פלונזי הינו
חומר תועבה אם לאו; הוכשר החומר - לא ישמש עילה לתביעה;
6. אין אנו מביעים דעה בדבר הביקורת על
סרטים ומחזות, ורצוי להקדיש לנושא זה מחקר מיוחד.
7. פרסומים הנופלים לגדר העבירה, יובטח
שהמשפט נגד האחראים לכך ינוהל בדחופות וביעילות.

על המלצות אלה חתומים שמונה חברים של

הוועדה.

יש הסתייגות של חברי הוועדה ד"ר עליאש
ומר סילברסטון. היא קובעת שערכי המוסר הם ערכי חובה ומחייבים את
מערכת המשפט בישראל. הם אינם ניתנים לערעור ולהגדרה מחדש. הם נגד
המלצות הרוב בוועדה, שלפיהן העיסוק בפורנוגרפיה הופך להיות לגיטימי,
מלבד בפומבי. הם ממליצים שכל יצירה שיש בה כדי לגרום לגירוי ארוטי
לאדם ממוצע, ואשר בכללותה אין בה ערך ספרותי, אמנותי או מדעי כגון
וממשי - פרסומה יהיה עבירה. הם ממליצים לאפשר למשטרה להגדיר ולהחרימם
כל חומר חשוד, לפי צו של שופט מחוזי, עד למשפט שיסתיים.

יש גם הסתייגות של הסופר עמוס עוז, בכיוון הפוך. הוא אומר שלא יכולה להיות הגדרה משפטית לפורנוגרפיה; לא הוכח שהחומר מזיק. אי אפשר לכפות אי-פרסום חומר מפני שהוא מזיק לחלק מהציבור. גם לבוש "מיני" או חומר בעל השפעה גזעית - גם הוא מזיק לחלק מהציבור; גם יצירות אמנות ומדע בחלקן מזיקות לציבור. הוא אומר שגם פרסום אלכוהול או סיגריות מזיק לציבור.

הוא אומר שבספרות אין יכולת לקבוע מומחים שיתנו חוות דעת מקצועית. הם יכולים רק להביע את דעתם האישית, כי אין בענין זה מומחיות. לדבריו אין מקום לחוק נפרד בענין פרסומים פורנוגרפיים. יש מקום לחוק כללי בדבר כל דבר המסית לביצוע פשעים.

היו"ר א. כץ: אני מודה לגב' פלר על המאמץ שהשקיעה בהכנת תמצית הדו"ח שלפנינו.

לא ניכנס עכשיו לדיון בנושא זה. אני חושב שאביע את משאלת חברי הועדה אם נבקש את יושב-ראש הועדה להזמין לדיון בנושא זה מומחים מהמקצועות השונים, ונשמע ממקור ראשון את דעתם של סוציולוגים, פסיכולוגים, קרימינולוגים ואחרים.

תודה רבה לכם, הישיבה נעולה.